

Sygn. akt I Ca 190/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Katarzyna Powalska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku B. P.

z udziałem (...) Spółka Akcyjna z/s w L.

o ustanowienie służebnością przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 1 marca 2013 r. sygn. akt I Ns 1515/12

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt I Ca 190/13

UZASADNIENIE

We wniosku skierowanym do Sądu Rejonowego w Sieradzu wnioskodawczyni B. P. wniosła o ustanowienie na stanowiącej jej własność nieruchomości, położonej w obrębie 22 gminy miasta S., oznaczonej jako działka gruntu o numerze ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) służebności przesyłu na rzecz każdorazowego właściciela urządzenia przesyłowego - linii energetycznej średniego napięcia zlokalizowanej na w/w działce, a nadto o zasądzenie od uczestnika (...) Spółki Akcyjnej w L. na swoją rzecz jednorazowej kwoty 83.456,00 złotych tytułem wynagrodzenia za ustanowienie opisanego służebności.

Uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna w L. wniósł o oddalenie wniosku, podnosząc zarzut zasiedzenia służebności.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 01 marca 2013r. wydanym w sprawie

I Ns 1515/12 Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił wniosek B. P. oraz orzekł o kosztach postępowania.

Powyższe postanowienie zapadło na podstawie ustaleń faktycznych, których zasadnicze elementy przedstawiają się następująco:

Wnioskodawczyni B. P. jest właścicielką nieruchomości położonej W obrębie 22 gminy S., oznaczonej jako działka gruntu o numerze ewidencyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), na której to znajduje się napowietrzna linia przesyłowa energii elektrycznej wybudowana przez przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) – Województwo Rejon S. w pierwszej połowie 1963 roku. W dniu 6 maja 1963 roku dokonano odbioru technicznego przedmiotowej inwestycji. Protokół zdawczo - odbiorczy z przejścia tego odcinka linii o nr(...)podpisany zaś został w dniu 24 maja 1963 roku.

Kiedy w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W.", dokonanego dnia 1 stycznia 1989 roku utworzono „Zakład (...) w Ł.”, nowo powstałemu podmiotowi przydzielono składniki w/w mienia.

Na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1993 roku o przekształceniach własnościowych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa, Zakład (...) w Ł. z dniem 1 września 1993 roku przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, działającą pod firmą Zakład (...) S.A. Następnie w dniu 15 grudnia 2008 roku zmianie uległa firma spółki, z Zakładu (...) S.A.” na (...) S.A.”. Obecnie zaś spółka, po połączeniu przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej (...) Spółka Akcyjna na spółkę przejmującą nosi nazwę (...) S.A. w Ł.”.

Decyzją Wojewody z dnia 27 marca 1997 roku grunt położony w S. przy ul. (...) oznaczony jako działka nr (...) o powierzchni 2,414 ha, będący własnością Skarbu Państwa stał się przedmiotem użytkowania wieczystego Zakładu (...) – Teren z siedzibą w Ł..

Pismem z dnia 31 maja 2012 r. wnioskodawczyni wezwała uczestnika do polubownego załatwienia sprawy wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jej gruntu i odszkodowania za utratę wartości gruntu, wzywając (...) m.in. do podpisania umowy regulującej korzystanie z nieruchomości objętej postępowaniem. Ostatecznie jednak do podpisania umowy między stronami niniejszego postępowania nie doszło.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy stwierdził, że zgłoszony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia służebności zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje oddaleniem wniosku.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej zgodnie przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Stosownie do treści art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Jednocześnie do zasiedzenia służebności gruntowej (obecnie służebności przesyłu) znajdują odpowiednie zastosowanie art. 172, 175 i 176 k.c. Wynikające z przepisów tych - w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 października 1990 roku - terminy zasiedzenia wynosiły - odpowiednio – 10 lat przy wejściu w posiadanie w dobrej wierze i 20 lat przy wejściu w posiadanie w złej wierze.

Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, to obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiadał, czas posiadania swego poprzednika; jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadane w zakresie odpowiadającym treści służebności w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej 30 lat (art. 176 § 1 k.c.).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że początkowy bieg terminu zasiedzenia należy liczyć co najmniej od 24 maja 1963 roku. W tej dacie został podpisany protokół zdawczo-odbiorczy linii przesyłowej biegnącej na nieruchomości wnioskodawczyni. Co najmniej od tej daty poprzednik prawny uczestnika władał zatem

służebnością gruntową przesyłu jak właściciel, przeprowadzając m. in. remonty linii energetycznej, aż do uzyskania własności tej służebności przez zasiedzenie w dniu 1 stycznia 1985 roku.

Reasumując, poprzednik prawny uczestnika w dniu 1 stycznia 1985 roku nabył służebność przesyłu, polegającą na prawie korzystania z urządzeń posadowionych na działce B. P.. W tej sytuacji zatem zdaniem Sądu Rejonowego, wniosek o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem, jako bezzasadny ulec musiał oddaleniu.

Powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego apelacją w całości zaskarżyła wnioskodawczyni B. P., która zarzuciła mu:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 292 k.c. w zw. z art. 175 k.c. i art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz.U. Nr 28, poz. 256) poprzez nieprawidłową wykładnię, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 285 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 305¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz uczestnika,

- art. 176 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, iż w niniejszej sprawie istnieje możliwość doliczenia okresu posiadania służebności przesyłu przez Skarb Państwa w okresie do 1 lutego 1989 roku do okresu posiadania przez uczestnika postępowania i jego poprzedników,

- art. 5 k.c. polegającej na uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia, w sytuacji gdy zarzut ten sprzeczny jest z zasadami współżycia społecznego,

2. naruszenie przepisów postępowania poprzez nierozpoznanie istoty sprawy,

3. naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 233 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób nasuwający zastrzeżenia z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i wnioskowania. Przy uwzględnieniu tych zasad nie sposób bowiem uznać, iż uczestnik wykazał, że:

- przedsiębiorstwo państwowe w imieniu Skarbu Państwa, a następnie uczestnik posiadali służebność gruntową w treści swej odpowiadające służebności przesyłu,

- doszło do przeniesienia posiadania służebności ze Skarbu Państwa (w imieniu którego władztwo wykonywało przedsiębiorstwo państwowe) na uczestnika wraz z przeniesieniem wszystkich nieruchomości i całej infrastruktury przedsiębiorstwa,

- wnioskodawca nie obalił domniemania dobrej wiary, albowiem nie zaproponował żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie, co skutkowało przyjęciem dobrej wiary, w sytuacji gdy wnioskodawca złożył szereg wniosków dowodowych właśnie na okoliczność obalenia w/w domniemania.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżąca wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie - w przypadku gdyby Sąd II instancji uznał, iż nie ma ku temu podstaw - o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania w I instancji na rzecz wnioskodawcy oraz o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni B. P. jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a na jego podstawie poczynił adekwatne do treści materiału dowodowego ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd odwoławczy przyjmuje za własne, nie znajdując potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania. Nie jest zatem słuszny zarzut apelującej dotyczący naruszenia art. 233 k.p.c., polegający na dokonaniu przez Sąd oceny materiału dowodowego w sposób dowolny bez jego wszechstronnego rozważenia oraz dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią materiału dowodowego.

Przypomnieć należy, że w świetle utrwalonych poglądów judykatury i piśmiennictwa prawniczego, nie jest wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd pierwszej instancji. Skarżący ma obowiązek wykazania naruszenia przez Sąd paradygmatu oceny wynikającego z art. 233 § 1 k.p.c., a zatem wykazania, że Sąd pierwszej instancji wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów – grupy dowodów.

Skarżąca nie wyjaśniła na czym miałyby polegać dokonanie ustaleń Sądu pierwszej instancji w sposób dowolny, czy sprzeczny z zebranych w sprawie materiałem dowodowym, poprzestając jedynie na sformułowaniu ogólnego zarzutu, jakoby Sąd Rejonowy nieprawidłowo uznał, że zostało wykazane następstwo prawne pomiędzy jednostką, której przekazano w trwały zarząd linię napowietrzną wraz z elementami ją podtrzymującymi a obecnym jej właścicielem – uczestnikiem postępowania oraz, że wykazano przeniesienie posiadania służebności. Brak jakichkolwiek wątpliwości, aby podważać te ustalenia sądu.

Z treści art. 55¹ k.c., w którym zawarta jest definicja przedsiębiorstwa wynika wprost, że obejmuje ono oprócz nazwy między innymi własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń. Skarżąca poza ogólnie sformułowanym zarzutem nie wykazała, aby linia napowietrzna przechodząca częściowo przez jej działkę została wyłączona z majątku przekazywanego mienia poszczególnym podmiotom. Jest to o tyle niemożliwe, że wszystkie podmioty - poprzednicy prawni uczestnika - zajmowały się utrzymaniem linii napowietrznych i ich konserwacją w celu sprawnego dystrybuowania energii elektrycznej.

Natomiast kwestia zaliczania okresu posiadania przez Skarb Państwa na rzecz aktualnych posiadaczy sieci energetycznych została szczegółowo i gruntownie wyjaśniona w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane w ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach dominium, a nie w ramach władczych uprawnień. Jeszcze przed podjęciem uchwały całej Izby Cywilnej z dnia 26.10.2007 r., III CZP 30/07, w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone było stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1.2.1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1.2.1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 31.1.1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c. oraz ze względu na treść art. 128 k.c. nie mogły nabyć na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31.5.2006 r., IV CSK 149/05, niepubl. i z dnia 8.6.2005 r., V CK 680/04, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25.1.2006 r., I CSK 11/05, Biuletyn SN 2006, nr 5, s. 11 i z dnia 10.4.2008 r., IV CSK 21/08, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08). Stanowisko to Sąd Okręgowy w pełni aprobuje i dalsze

dywagacje odnośnie tego zarzutu, a przy tym i podniesionego przez apelujących zarzutu naruszenia art. 176 k.c. i 5 k.c., z tych względów uważa za zbędne.

Uwagi te jednak należało poczynić jedynie marginalnie, albowiem w sprawie niniejszej Sąd nie dokonywał doliczenia okresu posiadania służebności przez Skarb Państwa, a stwierdził jej nabycie przed ten podmiot jako „poprzednika prawnego uczestnika”. Na możliwość tę wielokrotnie wskazywano w judykaturze. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyrażał pogląd, że jeżeli pod rządem art. 128 k.c. przedsiębiorstwo państwowe spełniło przesłanki wymagane do nabycia własności przez zasiedzenie, to własność nabywał Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe wyposażone w osobowość prawną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1993 r., II CRN 76/93, 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96 i 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, Uchwała Sądu Najwyższego z 22. 10. 2009 r., III CZP 70/09. M. Prawn. 2009, Nr 23, str. 1252).

Jak już wskazano, po kolejnych przekształceniach podmiotowych i własnościowych służebność ta, jako składnik przedsiębiorstwa stała się własnością uczestnika postępowania.

Za całkowicie pozbawione uzasadnionych podstaw należy też uznać podniesione przez skarżącą zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego.

Co do zarzutów naruszenia art. 292 k.c. w związku m.in. z art. 4 ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, to wbrew sugestiom apelującej, w odpowiedzi na wniosek (k. 34-35), uczestnik zgłaszając zarzut zasiedzenia służebności gruntowej nie podnosił, że budowa linii prowadzona była w trybie tej ustawy, okoliczność ta nie wynika z treści decyzji o zatwierdzeniu planu realizacji, a wnioskodawczyni nie udowodniła prawidłowości tego założenia. Jakkolwiek przepis art. 4 powołanej ustawy, w okolicznościach w nim wskazanych dawał podstawę do ograniczenia własności w ramach szeroko rozumianego wywłaszczenia, to żeby stwierdzić jego zastosowanie w sprawie wnioskodawczyni powinna była przedstawić odpowiednią decyzję administracyjną wydaną na podstawie tego przepisu, a takiego dowodu w sprawie nie przeprowadzono i brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że była wydana. Marginalnie tylko należy wskazać, iż w judykaturze prezentowany jest pogląd, iż objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie w celu budowy urządzeń przesyłowych na podstawie decyzji administracyjnej nie wyłącza zasiedzenia, a uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w związku z art. 172 § 1 k.c.) – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15, Biul.SN 2009/4/15, M.Prawn. 2010/8/460-463.

Nie można zgodzić się również z zarzutem naruszenia art. 285 § 2 k.c. poprzez jego pominięcie. Wykładnia tego przepisu zaproponowana przez skarżącą nie odpowiada aktualnym realiom życia społeczno-gospodarczego, w tym związanych z zakładaniem i utrzymaniem instalacji wodnych, kanalizacyjnych, gazowych, telekomunikacyjnych i energetycznych przez przedsiębiorstwa dostarczające media. Wskazać należy, iż w ramach podejmowanych w judykaturze prób uwzględnienia tych okoliczności przy wykładni art. 285 § 2 k.c. ukształtowała się ostatecznie jednolita linia orzecznictwa Sądu Najwyższego, przyjmująca dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, a nabycie to następuje nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej, ale na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego (w znaczeniu podmiotowym). Ten nurt orzecznictwa zapoczątkowany został postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. 2006, nr 19. Podzielił go Sąd Najwyższy również w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biul. SN 2008, Nr 10, poz. 7, postanowieniu z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, niepubl., postanowieniu z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09, niepubl., postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11, niepubl., postanowieniu z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, niepubl. oraz w postanowieniu z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12, w którym stwierdzono, że wykonywanie służebności odpowiadającej służebności przesyłu, służy zaspokajaniu zmiennych potrzeb gospodarczych, nieprzewidzianych w takiej skali w chwili uchwalania kodeksu cywilnego. Z powyższych względów, przy odwołaniu do wykładni celowościowej art. 285 k.c. i art. 292 k.c. uznać należy, że wystarczające jest ogólne odwołanie do statusu przedsiębiorstwa przesyłowego, jako podmiotu praw rzeczowych, oraz zbędne jest identyfikowanie oraz wprowadzanie do treści postanowienia zapisu dotyczącego nieruchomości władnącej, której jest właścicielem.

Nietrafnie podniosła też skarżąca, iż w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia art. 305¹ k.c. Jest bowiem oczywistym, że w przypadku skutecznego podniesienia zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu przepis ten nie może być zastosowany. Taka sytuacja występuje w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, ponieważ uczestnik postępowania wykazał, iż posiada prawo do korzystania z nieruchomości wnioskodawczynie w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację jako bezzasadną.